

Aan de informateurs
de heer J.W. Remkes en
de heer drs. W. Koolmees

Ons kenmerk
2021.3.051121-AR-AvK

Uw brief van

Uw kenmerk

Onderwerp
Aandachtspunten

Den Haag
5 november 2021

Zeer geachte heren,

Namens de CMHF Sector Functionarissen Overheid¹ en de Sector Lagere Overheden² wil ik graag onze zorgen over de staat van de ambtelijke dienst met u delen en een aantal in onze ogen noodzakelijke aandachtspunten meegeven. Wij verenigen middelbare en hogere functionarissen werkzaam bij rijks- en decentrale overheid en (uitvoerings)instellingen.

In uw persconferentie van 18 oktober jl. signaleerde u drie belangrijke thema's: de nieuwe bestuursstijl, de problemen in de uitvoering en de noodzaak van het versterken van de democratische rechtsorde.

Onze boodschap is dat een goed bestuur niet kan zonder een goede ambtelijke dienst. Goed bestuur kan evenmin zonder 'de drie machten' die daadwerkelijk willen en kunnen staan voor de hun opgedragen taken. De mensen die hieraan invulling moeten geven dienen hiervoor geschikt en bekwaam te zijn.

Als CMHF/FO en LO hebben wij vanuit onze achterban signalen dat er in toenemende mate sprake is van een gebrek aan kennis en kunde. Ook zijn er vragen over de onafhankelijke positie van de ambtenaar als dienaar van de Staat of decentrale overheid. Wij hebben de indruk dat in toenemende mate ambtenaren aan het werk zijn, als waren zij een politiek assistent. Hetgeen volgens ons niet de bedoeling is.

De Hoge Colleges van Staat, de Raad voor de Rechtspraak, informateur en minister van Staat Herman Tjeenk Willink, gezaghebbend oud-ambtenaar Tjibbe Joustra, parlementair onderzoek, diverse journalistieke onderzoeken en publicaties – alles laat zien dat er een versterking van het bestuur nodig is.

./2

¹ CMHF FO is onderdeel van de CMHF en aangesloten bij de Vakcentrale Voor Professionals VCP

² CMHF LO is onderdeel van de CMHF en aangesloten bij de Vakcentrale Voor Professionals VCP

Wij zien als CMHF/FO een urgente noodzaak voor een nieuwe infrastructuur voor ambtelijk vakmanschap en voor strategische specialisten in de rijksdienst³. Wij stellen voor hiervoor een werkgroep van betrokken ambtenaren van werkgevers- en werknemerszijde in te stellen die in 2022 met een concreet uitvoeringsplan voor 2022-2030 komt. CMHF/FO is beschikbaar om hieraan bij te dragen.

Hieronder treft u onze aandachtspunten aan.

- Maak werk van een nieuwe infrastructuur waarin het recht op ambtelijk vakmanschap binnen de Nederlandse overheid duurzaam wordt verankerd.
- Stel meer inhoudelijke vakdeskundigen aan. Richt daarvoor concrete loopbaanpaden in van schaal 12 tot en met schaal 16.
- Benut de vakkennis van ambtenaren opdat zij - constructief-kritisch en strategisch - het beleid, de uitvoering, toezicht en de inspectie in Nederland en aan onze internationale/Europese tafels kunnen verbeteren.
- Zorg voor de benodigde middelen.
- Maak werk van de emancipatie van de uitvoering door deze een prominentere rol in wetgevings- en beleidsprocessen te geven en door deze beter te waarderen.
- Organiseer een 'esprit de corps'. Ambtenaarschap als wezenlijke entiteit in het speelveld. Om trots op te kunnen zijn.
- Deze ambtenaren staan primair voor het algemeen belang en voor de wetten en verdragen van dit land.
- Richt leergangen in voor jonge en oudere ambtenaren, gericht op algemene beginselen van behoorlijk bestuur.
- Draag zorg voor adequate bescherming van ambtenaren, die hun opdracht als ambtenaar in het algemeen belang van de samenleving willen uitoefenen, en die hun grondrechten als burger willen kunnen blijven benutten.
- Vervang het nu figurerende 3-5-7 jaar beleid bij het rijk door een meer op kennisbehoud voor de organisaties en op persoonlijke ontwikkeling voor medewerkers gericht personeelsbeleid.
- Investeer de komende vijf jaar 100 miljoen Euro in het ontwikkelen, aantrekken en specifiek inwerken van jonge ambtenaren door ervaren vakdeskundigen op inhoudelijke dossiers.
- Verzorg een adequate arbeidsmarktanalyse ten behoeve van de diverse rijks onderdelen voor de periode 2022-2030. Gebaseerd op concrete taken en kennisdomeinen, waarbij behoud van oordelend vermogen binnen de dienst het uitgangspunt vormt.
- Zorg voor bijscholing in de hele keten van wetgeving.
- Maak directe contacten mogelijk tussen Kamerleden, ambtenaren en rechterlijke macht. Maak er een 'lerende overheid' van.
- Betrek hierbij ook de Hoge Colleges van Staat: Raad van State, Algemene Rekenkamer en de Nationale Ombudsman.

Dan een aantal meer algemene overwegingen:

- Draag zorg dat er bij de ontwikkeling van wetgeving meer ruimte komt voor 'de geest van de wet'. Denk vooraf goed na over de gevolgen van gedetailleerde regels voor diegenen die hier straks in de praktijk mee aan de slag moeten.
- Niet meer 'gaan als de brandweer'. Maar tijd nemen voor reflectie, waardering van mensen, van de kennis en de inzet die door velen wordt geleverd.

³ Zie bijlage Deltaplan CMHF/FO en LO

- Denk over langere termijnen en plaats de politieke waan van de dag in een 'waardenkader met oog op de toekomst'. Niet de politieke score van morgen centraal zetten, maar de effecten van beleid en uitvoering op het welzijn van onze burgers en hun sociale grondrechten.
- Dit lijkt abstract, maar is het niet. Het gaat om wonen, onderwijs, eten, kinderopvang, gezondheid, mobiliteit, werk, 'oude dag voorziening', sport, cultuur, rechtszekerheid.

Ambtenaar zijn is een vak - in dienst van de samenleving⁴. De ambtenaar is een constante factor voor het bestuur van ons land. Het vakmanschap moet worden aangewend om de politiek vooraf en achteraf met consequenties van ambities te confronteren. Niet werkbare besluiten zijn zinloos en geld verspillend. En leiden tot onrecht voor burgers en gewetensnood voor de ambtenaren die moeten uitvoeren.

Wij hopen dat u elementen uit deze brief een plek kunt geven in het gesprek om te komen tot een coalitieakkoord. Erkenning van het belang, om meer vakmanschap en kennis en kunde toe te voegen aan de rijkdienst en decentrale overheid is noodzakelijk om te kunnen komen tot daadwerkelijke verbeteringen in het bestuur.

Over een verdere uitwerking en operationalisering denken wij graag mee.

Met vriendelijke groet,
namens het Sectorbestuur Functionarissen Overheid FO
mede namens het Sectorbestuur Lagere Overheden LO,

A handwritten signature in blue ink, reading 'J.A. Ringelberg', with a long horizontal stroke extending to the right.

Mw. drs. J.A. Ringelberg
Voorzitter Sectorbestuur Functionarissen Overheid

Bijlagen:

Deltaplan publieke sector Rijksoverheid – FO

Deltaplan publieke sector Lagere Overheden – LO

⁴ Afschrift van deze brief aan TK en minister BZK